

'Tartuffe' is veel vorm, en nauwelijks inhoud

NTGent/Toneelgroep Amsterdam

Tartuffe. Regie: Dimiter Gotscheff.
Gezien: 22 maart, Stadsschouwburg
Amsterdam. Tournee tot en met 2
juni. ww.toneelgroepamsterdam.nl

De voorstelling 'Tartuffe' is nog niet begonnen of een batterij aan confettikanonnen blaast een sneeuwstorm aan veelkleurig papier over het lege toneel. Met een dun laagje bedekken de vrolijke snippers de zwarte toneelvloer. Even opwindend, maar even oppervlakkig blijkt de deugdzaamheid te zijn van de oplichter Tartuffe, die het huishouden van de rijkard Orgon op stelten zet, wanneer hij het gezinshoofd tot hevige geloofsijver brengt. Tartuffe weet zich binnen de kortste keren meester te maken van Orgons have en goed. De laatste geeft zijn nieuwe vriend maar al te graag in ruil voor zijn zieleheil.

Molières 17de-eeuwse komedie over schijnheiligheid en egoïsme is door NTGent en Toneelgroep Amsterdam flink naar de eigen hand gezet. Veel van Molière's teksten werden geschrapt en er werden nieuwe tekstfragmenten toegevoegd: van Seneca en Heiner Müller, maar net zo goed uit de Bijbel of songteksten van The Doors. Het gevolg is een merkwaardige mengelmoes van taal: soms archaisch, soms op rijm, soms zogenaamd betekenisvol abstract en soms zo plat als een dubbeltje.

Alsof dat nog niet verwarrend genoeg was, heeft regisseur Dimiter

Gotscheff zijn acteurs in een speelstijl proberen te duwen die vooral oppervlakkig en vormelijk is en weinig ingeleefd, maar daardoor ook vaak schreeuwerig en hysterisch. Ergens is die keuze begrijpelijk, omdat dat oppervlakkige spel iets zegt over de hypocrisie die zich schuilhoudt onder het oppervlakke laagje deugdzaamheid van de personages. Maar dan moet er onder de hysterie wel iets als menselijkheid of diepgang schuilgaan en dat ontbreekt.

Het lijkt wel of de acteurs, net als het publiek, geen vat kunnen krijgen op het rare amalgaam van teksten en zich daarom maar krampachtig vasthouden aan hysterische lolbroekerij die vooral verveelt. Wim Opbrouck (Orgon) is een waanzinnig acteur, maar hij moet strak geregisseerd worden. Als hij doorheeft dat hij lolig mag doen, schmiert hij zich een slag in de rondte en blaast daarbij alle potentiële betekenis omver als een op hol geslagen confettikanon.

De enige die vat lijkt te krijgen op zowel vorm als inhoud is Eelco Smits als Orgons zwager Cléante. Hij balanceert met zijn onzekere loopje en zijn schichtig-nieuwsgierige blik heel precies op de smalle evenwichtsbalk van het oprecht grappig zijn, terwijl hij tegelijkertijd achter die buitenkant een hele binnenwereld schuil laat gaan. Maar los van Smits knappe spel blijft 'Tartuffe' toch vooral veel vorm op zoek naar een inhoud. Als confetti op zoek naar een feestje.

Robbert van Heuven